

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/122/2019
Identifikačné číslo spisu: 8116200185
Dátum vydania rozhodnutia: 18.02.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:8116200185.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ R. W. a 2/ S. W. bývajúcich v W. zastúpených JUDr. Martinom Salokom, advokátom so sídlom v Košiciach, Zvonárska č. 8, proti žalovaným 1/ F. V. bývajúcemu v W., 2/ W. V., bývajúcemu v W., 3/ Ing. Q. W. bývajúcemu v W., 4/ Ing. W. K., bývajúcemu v W. a 5/ V. S., bývajúcej v W., všetci zastúpení JUDr. Danielou Strakovou, advokátkou so sídlom v Prešove, Konštantínova č. 6, o určenie vecného bremena, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 20 C 3/2016, o dovolaní žalovaných 1/ až 5/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 17. augusta 2018 sp.zn. 8 Co 73/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia sa v konaní domáhali a/ určenia, že vydržaním nadobudli právo prechodu, prejazdu motorovými vozidlami, zodpovedajúce vecnému bremenu cez nehnuteľnosti vo vlastníctve žalovaných a títo sú zároveň povinní strpieť právo prechodu alebo prejazdu motorovými vozidlami, zodpovedajúce vecnému bremenu cez ich nehnuteľnosti; alternatívne b/ zriadenia práva prechodu alebo prejazdu motorovými vozidlami, zodpovedajúce vecnému bremenu cez nehnuteľnosti žalovaných za náhradu.

1.1. Žalobu odôvodnili tým, že nehnuteľnosti žalovaných evidované na listoch vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXXX a XXXX tvoria verejnú komunikáciu, evidovanú v zozname ulíc mesta W. ako ulica „W.“ a sú jedinou prístupovou cestou k nehnuteľnostiam žalobcov evidovaných na LV č. XXXX, XXXX, XXXX, všetky vedené Okresným úradom Prešov, okres Prešov, obec Prešov, katastrálne územie B. Okresný súd Prešov uznesením zo 7. augusta 2015 č.k. 14C 323/2015-30 predbežným opatrením určil žalovaným povinnosť zdržať sa všetkých úkonov, ktorými by žalobcom bránili v prechode (peši alebo motorovými vozidlami) cez nehnuteľnosti žalovaných, čím žalobcom zabezpečil jediný prístup k ich nehnuteľnostiam. Užívanie tejto príjazdovej komunikácie (nespevnenej cesty) žalobcami bolo do 29. septembra 2014 bezproblémové (po dobu 22 rokov), kedy im žalovaný 1/ adresoval list, v ktorom ich vyzval, aby ďalej túto komunikáciu nevyužívali, čo vyústilo k vytváraniu

fyzických prekážok zo strany žalovaných na tejto príjazdovej komunikácii. Žalobcovia tak vzhľadom na svoj pokročilý vek a zhoršený zdravotný stav čelia riziku, že v prípade potreby zdravotnej pomoci im nebude umožnený prejazd cez túto komunikáciu a nedostane sa im tak zdravotnej pomoci. Žalobcovia realizovali právo zodpovedajúce vecnému bremenu nerušene a dobromyseľne po dobu viac ako 20 rokov, čím podľa ich názoru došlo k vydržaniu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Podľa žalobcov žalovaní nemôžu využívať nehnuteľnosti tvoriace ulicu W. na žiaden iný účel, keďže tvoria cestnú komunikáciu (iné využitie sa nepripúšťa) a žalovaní s týmto vedomím svoje nehnuteľnosti aj nadobudli. Zastávajú názor, že výkon práva žalovaných v tomto prípade nie je výkonom práva v súlade s dobrými mravmi a nemal by požívať právnu ochranu.

2. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. apríla 2017 č.k. 20 C 3/2016-217 rozhodol a/ že nárok v časti zriadenia vecného bremena spočívajúceho v práve prechodu pešo a prejazdu motorovými vozidlami cez nehnuteľnosti žalovaných - parcelu registra „C“ číslo XXXX/XX, ostatné plochy, o výmere XXX m², evidovanú na LV č. XXXX vedenom Okresným úradom Prešov, okres Prešov, obec Prešov, katastrálne územie B.; parcelu registra „C“ číslo XXXX/XX, orná pôda o výmere XXX m² evidovanú na LV č. XXXX, vedenom Okresným úradom Prešov, okres Prešov, obec Prešov, katastrálne územie B.; a parcelu registra „C“, č. XXXX/XX, orná pôda o výmere XXX m², evidovanú na LV č. XXXX, vedenom Okresným úradom Prešov, okres Prešov, obec Prešov, katastrálne územie B. v prospech žalobcov, ako bezpodielových spoluvlastníkov nehnuteľnosti rodinného domu súpisné číslo XXXX na parcele č. XXXX/X nachádzajúceho sa W., evidovaného na LV č. XXXX vedenom Okresným úradom Prešov, okres Prešov, obec Prešov, katastrálne územie B., je dôvodný, b/ v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

2.1. K žalobcami uplatnenému primárnemu petitu žaloby súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že žalobcovia v konaní nepreukázali splnenie jednej z podmienok pre vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, a to podmienku dobromyseľnej držby. Na jej preukázanie bolo potrebné preukázať nadobúdací titul k predmetnej nehnuteľnosti, hoci aj neperfektný. Ak sa niekto ujme držby vecného práva k nehnuteľnosti bez nadobúdacieho titulu, nemôže byť so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je oprávneným držiteľom. O tom, že žalobcovia neboli dobromyseľní, a teda neboli oprávnenými držiteľmi pre nadobudnutie vecného bremena vydržaním svedčí skutočnosť, že žiadnym právne relevantným spôsobom nadobúdací titul v konaní nepreukázali.

2.2. Pri posúdení alternatívneho petitu žaloby súd prvej inštancie vychádzal z § 151o ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“). Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že žalobcovia sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti - rodinného domu, súpisné číslo 7321, situovaného na parcele číslo 1852/2, katastrálne územie B. Aby bolo zriadené vecné bremeno, musia byť splnené dve podmienky, a to vlastník stavby nie je súčasne vlastníkom príľahlého pozemku, ktorý umožňuje prístup k stavbe a prístup vlastníka k stavbe nemožno zabezpečiť inak. Pokiaľ ide o prvú podmienku zriadenia vecného bremena vo forme práva cesty, tak buď celá stavba stojí na cudzom pozemku, alebo stavba síce stojí na pozemku vlastníka stavby, avšak príľahlý pozemok, ktorý umožňuje prístup k stavbe z verejnej komunikácie, je vo vlastníctve inej osoby. V rámci konania bolo nesporne preukázané (obhliadkou na mieste samom), že žalobcovia nie sú vlastníkami príľahlého pozemku, ktorý umožňuje prístup k verejnej komunikácii. V súvislosti s druhou podmienkou mal súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním (výsluchmi svedkov, obhliadkami na mieste samom) preukázané, že žalobcovia si prístup k stavbe nemôžu zabezpečiť inak, ako cez nehnuteľnosti žalovaných, čím nemôžu vykonávať svoje vlastnícke právo plnohodnotne, a preto sú splnené podmienky pre zriadenie vecného bremena.

2.3. Vzhľadom k tomu, že v konaní nebola jednoznačne ustálená výška náhrady za zriadené vecné bremeno a priebeh vecného bremena, súd prvej inštancie z dôvodu hospodárnosti konania rozhodol medzitimným rozsudkom podľa § 214 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 17. augusta 2018 sp.zn. 8 Co 73/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil s výnimkou výroku, ktorým súd prvej inštancie v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a vyslovil, že o trovách odvolacieho konania bude rozhodnuté v rozsudku, ktorým súd rozhodne o celom uplatnenom procesnom nároku. Rozhodnutie súdu prvej

inštancie považoval za vecne správne (§ 387 ods. 1 CSP), s jeho odôvodnením sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil (§ 387 ods. 2 CSP) a na zdôraznenie jeho správnosti doplnil nasledovné:

3.1. K odvolacej námietke žalovaných spočívajúcej v tom, že v danom prípade stačí, aby mal vlastník stavby zabezpečený prístup peši, odvolací súd uviedol, že pre rozsah užívania zriaďovaného práva je rozhodný spôsob a rozsah jeho užívania. V tejto súvislosti odkázal na správny záver súdu prvej inštancie, ktorý rozsah užívania tohto práva prechodom cez chodník (peši) považoval za nedostatočný. Odôvodnil to s poukazom na zhoršený zdravotný stav žalobcov a tým spojenú otázku rýchleho prístupu k zdravotnej starostlivosti (záchranná pomoc), ako aj zabezpečenia iných potrieb (požiarna ochrana) žalobcov. Podľa názoru odvolacieho súdu skutočnosť, že žalobca 1/ nadobudol parcelu C-KN XXXX/X bez zriadenia vecného bremena na prístup k parcele C-KN XXXX/X cez parcelu č. XXXX/X priľahlú k verejnej komunikácii za stavu, keď podľa jeho tvrdenia bez obmedzenia mohol využívať prístup k svojmu rodinnému domu z ulice D., nemožno hodnotiť ako zbavenie sa prístupu k stavbe, v dôsledku čoho by nebolo možné žalobe vyhovieť. V súvislosti s námietkami žalovaných ohľadne nesprávneho právneho posúdenia veci odvolací súd tieto považoval za neopodstatnené, pričom súd prvej inštancie sa so všetkými v odôvodnení svojho rozsudku náležitým spôsobom vyporiadal.

3.2. O trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v rozsudku, ktorým rozhodne o celom uplatnenom procesnom nároku (§ 396 ods. 1, § 262 ods. 3 CSP).

4. Žalovaní proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 420 písm. f/ CSP.

4.1. Porušenie práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ CSP) videli vo vade zmätočnosti, spočívajúcej v nepreskúmateľnosti rozhodnutí súdov oboch inštancií, ktoré sa nevyporiadali s procesnou obranou žalovaných v zásadných námietkach proti nároku žalobcov na zriadenie vecného bremena súdom podľa § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka. Rozsudky súdov oboch inštancií považujú za nedostatočne odôvodnené do tej miery, že sú nepreskúmateľné, arbitrárne.

5. Žalobcovia sa k dovolaniu nevyjadrili.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP). Dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

8. Žalovaní vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ CSP. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či došlo k dovolateľmi namietanej procesnej vade.

9.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci

procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

9.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

9.3. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

9.4. Pokiaľ žalovaní namietali, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné pre nedostatok riadneho odôvodnenia, dovolací súd poukazuje na to, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci.

9.5. Na podstate zásady, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) inú vadu konania (teda nie zmätočnosť), zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

9.6. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. V celom rozsahu sa stotožnil (§ 387 ods. 2 CSP) s odôvodnením súdu prvej inštancie, ktoré nad jeho rámec v zmysle uplatnených námietok žalovaných v odvolacom konaní doplnil. Vychádzal pritom z riadne zisteného skutkového stavu vyplývajúceho z dostatočne vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie.

Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie žalovaných, že odvolací súd (súd prvej inštancie) svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom zodpovedajúcim sa zákonu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

10. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalovaných z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nevyplýva. Najvyšší súd preto ich dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

11. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

12. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 vo výroku vo veci samej a pomerom hlasov 2 : 1 vo výroku o trovách dovolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.